

Hubka iyo cudurka asaasaqa

XAASHIDA XAQIIQDA EE KA SOO BAXDA XARUNTA ISWIDHISHKA EE CUDURKA ASAASAQA

Vapen och demenssjukdom • faktablad på somaliska

Calaamaduhu waxay hor istaagaan go'aan-qaadashada

Cudurka asaasaqa wuxuu ka dhigayaa qofka mid ay ku adag tahay inuu fikiro, qorsheeyo, xiriir sameeyo, oo si habboon u fikiro marka uu go'aanno qaadanayo. Calaamadaha waxaa keena cudurro kala duwan iyo dhaawac soo gaara maskaxda.

Xusuusta ayaa badanaa marka hore xumaata, waxaana adkaanaysaa in aad hesho jihadaada. Luqadda iyo kuwa kale ee loogu yeero *hawlaha garashada* ayaa sidoo kale saameeyaa.

Calaamadaha cudurka asaasaqa ayaa si gaar ah u muuqda marka la joogo xaalado ay muhiim tahay in la fahmo macluumaad badan si loo gaaro go'aanno degdeg ah. Isticmaalka hubka ayaa tusaale u ah xaaladdan oo kale.

Khatarta la xiriirta hubka ee dadka cudurka asaasaqa qaba

Awoodda farsamada ee isticmaalka hubka si toos ah uguma baaba'do marka la qabo cudurka asaasaqa. Dhibaataadu waxay tahay in cudurku uu keeno isbeddel ku yimaada maskaxda kuwaas oo saameyn kara awoodda wax-qabadka, xoogga saarida iyo qaadashada go'aano sax ah, xitaa marxaladda hore. Shakhsiyaadka cudurka asaasaqa qaba ee gacanta ku haya hub waxay halis gelin karaan naftooda iyo dadka kale labadaba.

Cudurka Asaasaqa sidoo kale wuxuu sii adkeyaa in la raaco xeerarka lagu kaydiyo hubka. Sidaa darteed waxaa jirta khatar ah in hubku uu galo gacmo khaldan.

La tasho dhakhtar

Sida ugu dhakhsaha badan ula xiriir dhakhtarka haddii cudurka asaasaqa laga shakiyo. Waa muhiim in si degdeg ah loo bilaabo baaritaanka si loo helo natiijada saxda ah, caawinta iyo daaweynta ku haboon. Haddii cudurka asaasaqa la ogaado, dhakhtarka waa in lagu wargeliyaa haddii bukaanku leeyahay wax hub.

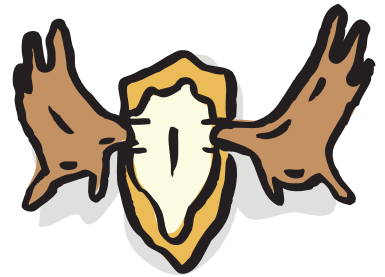
Qiimaynta caqabadaha caafimaadka

Cudurka Asaasaqa waa mid ka mid ah xaaladaha caafimaad ee caqabad caafimaad ku noqon kara sii lahaanshiyaha hubka. Marka loo eego Sharciga Hubka, waa mas'uuliyadda dhakhtarka inuu qiimeeyo haddii

bukaanku caafimaad ahaan ku habboon yahay inuu haysto hub ama in kale. Haddi ay arintu sidaa tahay, waa in bukaanka la ogeysiiyaa tan. Sidoo kale dhakhtarka waxaa ku waajib ah in uu u sheego booliiska.

Go'aanka ku saabsan sii lahaanshiyaha hubka iyo shatiga hubka ayaa markaa ka dib waxaa ka gaari doono booliiska.

Booliisku waxa kale oo ay ku siin karaan talo iyo caawin arrimaha la taaban karo ee ka dhasha marka shatiga hubka lagala noqdo.

Arrin xasaasi ah

Mar dambe aan loo oggolaan in la haysto hub waxay noqon kartaa arrin xasaasi ah oo la xiriirta aqoonsiga shakhsiga iyo kalsoonida nafta. Dad badan, ugaarsiga elk ee xiliga dayrta ayaa ah mid ka mid ah waxyaabaha ugu muhiimsan sanadka. Waxay uga dhigan tahay xamaasad, bulsho iyo dhaqan.

Sidaa darteed, waxaa ugu wanaagsan in qaraabada lagu wargeliyo marxaladda hore ee xeerarka ku saabsan lahaanshiyaha hubka iyo cudurka asaasaqa. Waxaa laga yaabaa in qofku uu door cusub ka qaadan karo kooxda ugaarsiga.

Warbixin dheeraad ah

Ka warbixinta bukaanada caafimaad ahaan aan ku haboonayn in uu haysto hub, Gollaha Qaranka Iswiidhan ee Caafimaadka iyo Daryeelka Mulshada xeerka (*Anmälan av patienter som av medicinska skäl är olämpliga att inneha skjutvapen*, Socialstyrelsen föreskrift) 2008:21 • www.socialstyrelsen.se

Xeerka Hubka, Xeerka Sharciga Iswiidhishka (*Vapenlag*, Svensk författningssamling) 1996:97

© Svenskt Demenscentrum

Warbixin dheeraad ah iyo waraaqaha xaqiiqada oo soomali ah ayaa laga heli karaa website-ka Svenskt Demenscentrum: www.demenscentrum.se/so

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 5800, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Vapen och demenssjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Symtom försvårar genomtänkta beslut

Demenssjukdom gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Symtomen orsakas av olika sjukdomar och skador i hjärnan.

Vanligen försämras först minnet och det blir svårare att orientera sig. Även språket och andra så kallade *kognitiva funktioner* drabbas.

Demenssymtomen blir särskilt märkbara i situationer då man ska bearbeta stora mängder information och snabbt fatta beslut. Hantera skjutvapen kan vara ett exempel på en sådan situation.

Risker med vapen vid demens

Förmågan att rent tekniskt hantera vapen försvinner inte automatiskt med demenssjukdomen. Problemet är att sjukdomen orsakar förändringar i hjärnan som redan tidigt kan påverka handlingsförmåga, koncentration och omdöme. Med skjutvapen i hand kan personer med demenssjukdom riskera att skada både sig själv och andra.

Demenssjukdom gör det även svårare att följa bestämmelserna för hur vapen ska förvaras. Vapnet riskerar därför att hamna i orätta händer.

Rådgör med en läkare

Vid misstanke om demens bör en läkare snarast kontaktas. Det är viktigt att i god tid påbörja en utredning för att få rätt diagnos, hjälp och behandling. Om en demenssjukdom konstateras och personen i fråga äger skjutvapen ska läkaren informeras om detta.

När det finns medicinska hinder

Demens är ett av de sjukdomstillstånd som kan utgöra ett medicinskt hinder för fortsatt vapeninnehav. Enligt vapenlagen är det läkaren ansvar att bedöma om en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen. Om så är fallet ska patienten informeras om detta. Läkaren är

också skyldig att göra en anmälan till polismyndigheten som sedan fattar beslut om fortsatt innehav av skjutvapen och vapenlicens.

Polismyndighetens handläggare kan även ge råd och hjälpa till med de praktiska frågor som följer av en indragen vapenlicens.

En känslig fråga

Att inte längre få inneha vapen kan vara en känslig fråga om identitet och självkänsla. För många är en av årets höjdpunkter höstens älgjakt som står för spänning, gemenskap och tradition.

Därför är det bra om anhöriga redan tidigt informeras om bestämmelserna kring vapeninnehav och demenssjukdom. Kanske kan personen få en ny funktion i jaktlaget.

Mer information

Anmälan av patienter som av medicinska skäl är olämpliga att inneha skjutvapen, Socialstyrelsen föreskrift 2008:21 • www.socialstyrelsen.se

Vapenlag, Svensk författningssamling (1996:97)

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se